

**„AKTUALIZACJA WYKAZU JCWP i SCWP DLA POTRZEB KOLEJNEJ
AKTUALIZACJI PLANÓW W LATACH 2015-2021 WRAZ Z
WERYFIKACJĄ TYPÓW WÓD CZĘŚCI WÓD”**

SYNTEZA PRACY

**PN.: „AKTUALIZACJA WYKAZU JCWP I SCWP
DLA POTRZEB KOLEJNEJ AKTUALIZACJI PLANÓW
W LATACH 2015 – 2021
WRAZ Z WERYFIKACJĄ TYPÓW WÓD CZĘŚCI WÓD”**

Sfinansowano ze środków
Narodowego Funduszu
Ochrony Środowiska
i Gospodarki Wodnej

Spis treści

1.	Podstawa realizacji pracy	3
2.	Cel pracy	3
4.	Zakres i wyniki pracy	4
5.	Podsumowanie	6

1. Podstawa realizacji pracy

Praca pn. „Aktualizacja wykazu JCWP i SCWP dla potrzeb kolejnej aktualizacji planów w latach 2015-2021 wraz z weryfikacją typów wód części wód” została realizowana na zlecenie Krajowego Zarządu Gospodarki Wodnej w Warszawie, ze środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, zgodnie z umową nr KZGW/DPiZWpgw/FW/2/2014 z dnia 23.09.2014 r. Wykonawcą projektu było Konsorcjum firm: „Pectore – Eco” Sp. z o.o. z siedzibą w Gliwicach oraz Instytut Ochrony Środowiska – Państwowy Instytut Badawczy z siedzibą w Warszawie, wyłonione w drodze przetargu nieograniczonego – zgodnie z art. 39 ustawy z dnia 29 stycznia, w 2004r. Prawo zamówień publicznych.

2. Cel pracy

Zgodnie z opisem zamówienia celem pracy było przeanalizowanie stosowanego dotychczas podejścia w zakresie typologii oraz wyznaczania jednolitych części wód powierzchniowych wszystkich kategorii (tj. rzecznych, jeziornych, przejściowych i przybrzeżnych) oraz weryfikacja typologii wód powierzchniowych i aktualizacja wykazu jednolitych części wód powierzchniowych wszystkich kategorii dla potrzeb kolejnej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy oraz programu wodno-środowiskowego kraju na lata 2021-2027, zgodnie z Ramową Dyrektywą Wodną 2000/60/WE.

Konieczność weryfikacji stosowanego do tej pory podejścia i metodyk w tym zakresie, wyniknęła głównie z powodu pojawienia się nowych danych oraz niedostępnych wcześniej informacji, dotyczących m.in. oceny stanu wód na podstawie elementów biologicznych, jak również doświadczenia zdobytego podczas wcześniejszych prac w zakresie m.in. wyznaczania warunków referencyjnych i ćwiczenia interkalibracyjnego, realizacji programów monitoringu i opracowania pierwszego raportu dla Komisji Europejskiej oraz z koniecznością pełniejszego uwzględnienia obszarów chronionych i korekty typologii jezior i granic JCWP, na których zlokalizowane są zbiorniki zaporowe.

3. Przedmiot pracy

Realizacja przedmiotowej pracy składała się z dwóch etapów:

Etap I: *Weryfikacja typologii wód oraz granic jednolitych części wód powierzchniowych;*

Etap II: *Ostateczna aktualizacja granic jednolitych części wód powierzchniowych.*

Realizacja pierwszego etapu pracy polegała na wykonaniu weryfikacji typologii wód oraz granic jednolitych części wód powierzchniowych wraz z przypisaniem typu oraz określeniu warunków referencyjnych (t.j.: biologicznych warunków referencyjnych, specyficznych warunków hydromorfologicznych i fizykochemicznych) dla nowoutworzonych typów i opracowaniu projektu wykazu jednolitych części wód transgranicznych. Przyjęte założenia metodyczne wraz proponowaną typologią zostały zaprezentowane na konferencji, w której udział wzięli przedstawiciele środowisk związanych z zarządzaniem gospodarką wodną (głównie RZGW, WIOŚ, GIOŚ, ZMiUW).

W ramach drugiej części pracy (Etap II) stworzono ostateczną aktualizację typologii wód oraz granic jednolitych części wód powierzchniowych wraz z przypisaniem typu oraz określono warunki referencyjne i opracowano wykaz JCWP transgranicznych.

Założenia metodyczne przyjęte do realizacji pracy oraz jej wyniki w postaci nowego podziału typologicznego i wykazu dla wszystkich kategorii wód zostały skonsultowane z Komisją Europejską.

4. Zakres i wyniki pracy

Przedmiotowa praca została zrealizowana w dwóch etapach.

W ramach realizacji pierwszego etapu pracy:

- wykonano analizę istniejących opracowań i metodyk, zarówno krajowych, jak i opracowywanych na szczeblu Wspólnej Strategii Wdrażania Ramowej Dyrektywy Wodnej 2000/60/WE, w zakresie podejścia do określania typów jednolitych części wód oraz ich granic;
- wykonano szczegółową analizę opracowania pn. „*Typologia wód powierzchniowych i wyznaczenie części wód powierzchniowych i podziemnych zgodnie z wymogami RDW/2000/60/WE*” (Warszawa, 2004 r.);
- przedstawiono propozycje zweryfikowanej typologii dla wód powierzchniowych wszystkich kategorii wraz z rozpoznaniem przyczyn rozbieżności w odniesieniu do dotychczasowej typologii oraz propozycją najkorzystniejszych rozwiązań. W tym celu przeanalizowano m.in.:
 - ✓ zagadnienia związane z uwzględnieniem czynników biotycznych przy weryfikacji typologii JCW;
 - ✓ zagadnienia związane z weryfikacją podejścia w zakresie typologii jednolitych części wód jezior, w tym analizy kwestii związanej z przypisaniem typu jeziorom częściowo stratyfikowanym;

- ✓ zasadność utrzymania wyznaczenia typów, które zostały wyznaczone, ale faktycznie nie występują w obecnie obowiązującym wykazie JCWP (aktualnie typ „11”, „13”);
- przedstawiono propozycję weryfikacji wykazu JCWP wraz z oraz propozycją najkorzystniejszych rozwiązań. W tym celu przeanalizowano, m.in.:
 - ✓ celowość uwzględniania nieznacznych (zarówno pod względem wielkości, jak i istotności dla gospodarki wodnej, w tym gospodarki na szczeblu lokalnym) fragmentów wód przy wyznaczaniu JCWP (m.in. małych odcinków cieków przyujściowych, fragmentów cieków łączących zbiorniki wodne, w tym kaskadę zbiorników);
 - ✓ celowość uwzględnienia JCWP, dla których, na podstawie aktualnego stanu wiedzy, nie ma uzasadnienia wyznaczenia jako części wód;
 - ✓ nakładanie się części wód (np. jeziornej i przepływającej przez nią rzecznej), zarówno w kontekście dokonywania oceny stanu wód, jak również wymogów raportowych KE;
 - ✓ możliwość uwzględnienia granic obszarów chronionych przy wyznaczaniu jednolitych części wód;
 - ✓ przypadki uwzględniania obszarów podmokłych oraz źródłiskowych przy wyznaczaniu jednolitych części wód.

Efektem tej części pracy było opracowanie podsumowujące ww. zagadnienia prezentujące założenia metodyczne przyjęte do realizacji przedmiotowej pracy, projekt zweryfikowanej typologii wraz z uzasadnieniem dla merytorycznego i formalnego przeprowadzenia weryfikacji typologii według zaproponowanej metodyki oraz projekt wykazu JCWP wraz z zaproponowaną metodyką w tym zakresie.

Propozycja przyjętych założeń do realizacji pracy była przedstawiana na spotkaniach z Zamawiającym, w tym z Zespołem Monitorującym.

- określono warunki referencyjne dla poszczególnych typów dla każdej kategorii wód powierzchniowych.
- opracowano projekt wykazu JCWP transgranicznych, uwzględniający zweryfikowany podział jednolitych części wód;
- zorganizowano konferencję prezentującą założenia metodyczne oraz proponowaną typologię i granice JCWP, celem zebrania uwag od zainteresowanych stron, w celu ich rozpatrzenia w dalszym etapie prac.

- zaproponowano sposób przeprowadzenia konsultacji opracowanych materiałów z Komisją Europejską.

W ramach realizacji drugiego etapu pracy:

- opracowano ostateczną wersję typologii i wykazu JCWP (z przypisanym typem), zweryfikowanych w oparciu o uwagi zebrane w ramach I etapu pracy.
- wykonano charakterystykę poszczególnych typów wód dla każdej kategorii wód w formie kart charakterystyk, zawierających takie informacje jak: nazwa typu, lokalizacja (ekoregion), fotografia pogładowa, opis morfologiczny, charakterystyka abiotyczna i biotyczna, biologiczne warunki referencyjne, specyficzne warunki fizykochemiczne i hydromorfologiczne.
- przygotowano warstwy shape dla zaktualizowanego wykazu jednolitych części wód powierzchniowych, odrębnie dla każdej kategorii wód, których tabele atrybutów zawierają, takie informacje jak: kod JCWP, nazwę JCWP, powierzchnię/długość, kod i nazwę obszaru dorzecza, nazwę regionu wodnego, właściwe RZGW, typ JCWP, status JCWP, informację w przypadku nowowyznaczonej i zmienionej JCWP (nowa/zmieniona/bez zmian), przypisanie JCWP z przekazanego do analizy wykazu JCWP, z którą dana JCWP była porównywana/analizowana pod kątem przypisanych charakterystyk, nazwy starych kodów JCWP. Zakres tabeli atrybutów został uzgodniony z Zamawiającym.
- zaproponowano i uzgodniono z Zamawiającym sposób opracowania zlewni JCWP;
- opracowano mapy obrazujące: zweryfikowaną typologię JCWP, transgraniczne JCWP oraz zmiany w wykazie JCWP (ewentualne wyznaczenie nowej JCWP lub usunięcie starej JCWP), w zakresie i formacie zgodnym z wymaganiami KE.
- zaproponowano odpowiednią modyfikację załącznika nr 6 do rozporządzenia w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych, jak również przedstawiono projekt modyfikacji załączników 1-5 do *rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 22 października 2014 r. w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych*.
- opracowano ostateczny wykaz transgranicznych JCWP.

5. Podsumowanie

Realizacja ww. zadań odbyła się zgodnie z wymaganiami prawa unijnego, w tym głównie Ramowej Dyrektywy Wodnej, z uwzględnieniem zaleceń i wytycznych Komisji Europejskiej w tym

zakresie, jak również w oparciu o powstałe metodyki, opracowania, dokumenty oraz doświadczenia zebrane w trakcie wdrażania RDW w Polsce (w I i II cyklu planistycznym).

Efektem pierwszego etapu była weryfikacja typologii oraz granic jednolitych części wód powierzchniowych wraz z przypisaniem typu oraz określeniem warunków referencyjnych dla nowych typów wód.

Efektem drugiego etapu pracy była ostateczna aktualizacja typologii wód oraz granic jednolitych części wód powierzchniowych, wraz z opracowaniem :

- charakterystyk poszczególnych typów wszystkich kategorii wód w formie „kart charakterystyk” (wraz z przypisaniem warunków referencyjnych);
- odwzorowania położenia i granic wyznaczonych jednolitych części wód powierzchniowych;
- propozycji modyfikacji załącznika nr 6 do rozporządzenia w sprawie klasyfikacji stanu ekologicznego, potencjału ekologicznego i stanu chemicznego jednolitych części wód powierzchniowych;
- propozycji modyfikacji załączników 1-5 do rozporządzenia w sprawie sposobu klasyfikacji stanu jednolitych części wód powierzchniowych oraz środowiskowych norm jakości dla substancji priorytetowych;

Wynikiem przedmiotowej pracy jest referencyjny wykaz jednolitych części wód powierzchniowych opracowany dla każdej kategorii wód na potrzeby kolejnej aktualizacji planów gospodarowania wodami na obszarach dorzeczy w 2021 r. (plany na lata 2021-2027).